

Wolność i wyobraźnia w literaturze dziecięcej. Książka abstraktów

Redakcja

Marta Woszczak

Projekt, korekta i skład

Wydawnictwo Przygotownia

ISBN 978-83-65314-07-9

Kraków 2016

Publikacja sfinansowana ze środków

Uniwersytetu Jagiellońskiego

UNIWERSYTET
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Swoim patronatem konferencję objęli

przygotownia
Łużycka 71c/9
30-693 Kraków
przygotowniadtp.pl

Drodzy Państwo,

organizowanie i udział w seminariach, konferencjach naukowych oraz inicjowanie i organizowanie prac badawczych związanych z literaturą dziecięcą i młodzieżową należy do zadań powołanego 19 grudnia 2013 r. przez Rektora UJ Ośrodka Badań Literatury Dziecięcej i Młodzieżowej Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Ośrodek pręźnie się rozwija. Oprócz wykładów i warsztatów, ofertę dydaktyczną wzbogacano o ćwiczenia. Cykliczne spotkania z badaczami, propagatorami i twórcami literatury dziecięcej i młodzieżowej cieszą się dużym zainteresowaniem. Zorganizowanie konferencji poświęconej literaturze dziecięcej było zatem nie tylko zadaniem statutowym, ale niepowtarzalną szansą na dalszy rozwój i promocję naszego Ośrodka.

Literatura i kultura dziecięca, propagowanie wiedzy na ich temat, oraz promowanie czytelnictwa dzieci i młodzieży znalazło się w centrum uwagi naukowców różnych specjalności. Uczelnie i instytucje kultury na terenie całego kraju organizują liczne wydarzenia o charakterze naukowym i dydaktycznym. Tego typu spotkań na Uniwersytecie Jagiellońskim pojawia się niewiele, podczas gdy ośrodki z Katowic, Wrocławia, Warszawy, Poznania czy Łodzi mogą szczycić się niemalże już cyklicznymi konferencjami, zjazdami i szkoleniami. W ten sposób pojawił się pomysł i inicjatywa zorganizowania konferencji skupiającej się na literaturze dziecięcej. Po przeanalizowaniu tematyki różnych, ogólnopolskich wydarzeń naukowych, postanowiliśmy aby konferencja nosiła tytuł: *Wolność i wyobraźnia w literaturze dziecięcej*.

Chciałyśmy poświęcić ją różnym aspektom wolności i wyobraźni w literaturze i książce dziecięcej współczesnej i dawnej, ponieważ wydaje się nam, że jest to dość rzadko poruszana tematyka, która zasługuje na współczesne, wieloaspektowe opracowanie. Pisząc o wolności, miałyśmy na myśli prawo do ekspresji i eksploracji rzeczywistości, oraz działalność twórczego „ja” poznającego granice siebie i świata.

Wyobraźnię z kolei pojmujemy jako fantazję i dziecięcą władzę poznawczą i sposób rozumienia siebie i świata odzwierciedlonego w literaturze dla dziecięcego odbiorcy. Najistotniejsze wydały się nam pytania o wolność wyobraźni w literaturze dziecięcej i jej granice, a także o wolność i wyobraźnię autorów, ilustratorów, czytelników i wydawców. Dzięki wyżej wspomnianym wymiarom „wyobraźni” i „wolności”, zakres tematyczny konferencji jest ściśle związany z planowanym tomem pokonferencyjnym, który chciałybyśmy, aby ukazał się w serii Wydawnictwa Uniwersytetu Jagiellońskiego pt. *Żywioły wyobraźni*.

Na zakończenie składamy podziękowania Pani Dziekan Wydziału Polonistyki prof. dr hab. Renacie Przybylskiej za nieocenioną pomoc w organizacji konferencji, Towarzystwu Doktorantów UJ oraz patronom medialnym „Kwartalnikowi Ryms” i serwisowi Qlturka.pl.

Organizatorki konferencji
Anna Czabanowska-Wróbel
Marta Woszczak

program spis treści

wtorek 31.05.2016

14.00–15.15

rejestracja i inauguracja

Wydział Polonistyki

Kraków, ul. Gołębia 16, sala 42

15.15–17.45

Alicja Baluch (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) >> 11

Wychowanie do wolności przez literaturę dla dzieci
Educating about freedom through literature for children

Alicja Ungeheuer-Gołąb (Uniwersytet Rzeszowski) >> 13

Od wolno(ś)ci do wolności (rozważania o wychowaniu i literaturze dla dziecka)
From you are free(dom) to do it towards freedom (considerations of education and literature for children)

Jakub Czernik (Uniwersytet Jagielloński) >> 15

Rzecz o wolności słowa: *Harun i Morze Opowieści* Salmana Rushdiego
On the freedom of speech: Salman Rushdie's *Haroun and the Sea of Stories*

Anna Pekaniec (Uniwersytet Jagielloński) >> 17

Poezja, która daje wolność. O wyobraźni (nie tylko) poetyckiej
w *Franciszce* Anny Piwkowskiej
Poetry that gives Freedom. Imagination (not only poetic)
in Anna Piwkowska's *Franciszka*

dyskusja

17.45–20.00

Anna Janus-Sitarz (Uniwersytet Jagielloński) >> 19

Gry dziecięcej wyobraźni a osvajanie przestrzeni strachu
Games of childhood imagination and taming the space of fear

Katarzyna Slany (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) >> 21

Żywiół dziecięcej wyobraźni w opowiadaniach grozy Chrisa Priestleya
The children's vivid imagination in Chris Priestley's horror short stories

Urszula Łosiowska (Uniwersytet Jagielloński) >> 23

Autor (w) powieści: nieograniczona wolność tworzenia czy przekleństwo wyobraźni?
Dylematy pisarza w *Atramentowej trylogii* Corneli Funke
The author of (in) novel: unlimited freedom of creation or curse of imagination? Writer's dilemmas in *Inkheart trilogy* of Cornelia Funke

dyskusja i kolacja

Środa 1.06.2016

9.00–11.45

Marzena Karwowska (Uniwersytet Łódzki) >> 27

Struktury wyobrażeniowe w *Klechdach sezamowych* Bolesława Leśmiana
Imagination structures in *Klehdy sezamowe* by Bolesław Leśmian

Katia Vandenborre (Université Libre de Bruxelles) >> 29

Wolność i wyobraźnia w *Stachu* Janiny Mortkowiczowej
Liberty and imagination in Janina Mortkowiczowa's *Stacho*

Beata Gromadzka (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu) >> 31

Dokąd wędrują bohaterowie książek dla dzieci Franciszki i Stefana Themersonów?
Where do the characters of children's books Frances and Stephen Themersons wander?

Dorota Michułka (Uniwersytet Wrocławski) >> 33

Przekraczanie granic wyobraźni. Romantyczne doświadczenie egzystencji, natury i tajemnicy postaci w baśniach-przypowieściach Emilii Kiereś *Brat* (2011) i *Łowy* (2012)
Beyond limits of imagination. Romantic experience of existence, nature, and mystery of characters in Emilia Kiereś's parabolic fairy tales *Brat* (2011) and *Łowy* (2012)

dyskusja i przerwa kawowa

11.45–13.45

Bogumiła Kaniewska (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu) >> 35

Tłumaczenie wyobraźni
Translating imagination

Anna Czabanowska-Wróbel (Uniwersytet Jagielloński) >> 37

Ach jak cudowna jest... fikcja – dziecięce tworzenie wyobrażeń i praca marzenia
Oh, how wonderful fiction is – children's creation of images and dream work

Krystyna Zabawa (Akademia Ignatianum w Krakowie) >> 39

„W misce księżyc widzieć” – teatr wyobraźni w poezji dziecięcej Joanny Kulmowej
“To see the moon in a bowl” – theatre of imagination in children's poetry
by Joanna Kulmowa

dyskusja

13.45–16.15

Beata Mytych-Forajter (Uniwersytet Śląski) >> 41

Czym/kim jest pluszowy tygrys? Wolność dziecięcej wyobraźni na przykładzie serii komiksów Billa Wattersona (Calvin i Hobbes)
What/who is a plush tiger? Children's imaginary freedom on the example of the comic series by Bill Watterson (Calvin and Hobbes)

Katarzyna Kotaba (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) >> 43

Fantazmatyczne światy w twórczości Doroty Terakowskiej
Phantasmatic worlds in Dorota Terakowska's works

dyskusja i obiad

16.15–19.00

Jolanta Ługowska (Uniwersytet Wrocławski) >> 45

Dziecko jako twórca opowieści. Na przykładzie utworów Lucy Maud Montgomery
Child as a creator of a story – on the basis of Lucy Maud Montgomery's works

Iwona Gralewicz-Wolny (Uniwersytet Śląski) >> 47

Wyobraźnia, która płata figle. *Karlsson z Dachu* Astrid Lindgren
Imagination, which plays tricks. *Karlsson from the Roof* by Astrid Lindgren

Aleksandra Korczak (Uniwersytet Warszawski) >> 49

Dolina Muminków – fantastyczna przestrzeń rzeczywistej wolności
The Moomin Valley – the fantastic area of true freedom

dyskusja i przerwa kawowa

19.00–20.00

Pisarz i ilustratorka – brat i siostra. O wspólnej pracy
nad książkami opowie Michał Rusinek

dyskusja i uroczysta kolacja

kolacja

Restauracja Destino

św. Jana 8

czwartek 2.06.2016

9.30–11.30

Marta Woszczak (Uniwersytet Jagielloński) >> 53

Dzieci i natura – zapomniana wyobraźnia artystyczna Sibylle von Olfers
Children and nature – forgotten Sibille von Olfers' artistic imagination

Elżbieta Zarych (Uniwersytet Jagielloński) >> 55

Zielnik wróżek, zielnik wyobraźni – *L'herbier des fées*
Benamina Lacombe'a i Sébastiena Pereza
Herbarium of fairies, herbarium of imagination – *L'herbier des fées*
of Benjamin Lacombe and Sébastien Perez

Karolina Rybicka (Uniwersytet Jagielloński) >> 57

Granice między tekstem a obrazem a zadanie tłumacza
The boundaries between text and illustration v. the translator

dyskusja i przerwa kawowa

11.30–14.00

Marta Chrabąszcz >> 59

Wyobraźnia twórcza Marcina Szczygielskiego
Marcin Szczygielski's creative imagination

Oliwia Brzeźniak (Centrum Literatury Dziecięcej – MBP Oświęcim,
Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) >> 61

Wolność baśni(?)

The time of fairy tales' freedom(?)

Alicja Fidowicz (Uniwersytet Jagielloński) >> 63

Słowiańskie lekcje wyobraźni – baśnie Marii Konopnickiej i Ivany Brlić-Mažuranić
Slavic lessons of imagination – fairy tales by Maria Konopnicka and Ivana Brlić-Mažuranić

dyskusja, zakończenie obrad, obiad

wtorek
31.05.2016

Katarzyna Slany (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie)

Żywiół dziecięcej wyobraźni w opowiadaniach grozy Chisa Priestleya

W swoim referacie prelegentka chciałaby zaprezentować nietłumaczone na język polski opowiadania grozy dla dzieci autorstwa angielskiego pisarza Chisa Priestleya. Trzy tomy opowiadań łączy nie tylko zespół typowych dla tradycji horroru motywów strachu, ale też nietypowy bohater dziecięcy, złakniony słuchania strasznych historii. Autor wykorzystuje gotycką, szkatułkową strukturę opowieści, które łączy motyw mrocznego opowiadacza. Uwodzi on bohaterów dziecięcych strasznymi narracjami i zwodzi na manowce ich wyobraźnię, gdyż nie tylko słuchają oni tych historii, ale też przeżywają w swych wizjach przedstawiane im sytuacje grozy. Można założyć, że tematologia strachu w założeniu pisarza prowokuje dziecięcych bohaterów do snucia własnych horrorystycznych opowieści oraz traktowania żywiół wyobraźniowego jako źródła przeżyć strasznych a zarazem przyjemnych. Opowiadania te koncentrują się zatem na uwodzeniu dziecka żywiółem mrocznej narracji i jednoczesnym eksplorowaniu jego grozotwórczej wyobraźni. Prezentują także niezwykle wcielenia opowiadaczy, którzy ożywiają w swych opowieściach, wydawałoby się mało straszną dla dzieci, rekwizytornię grozy.

The children's vivid imagination in Chris Priestley's horror short stories

In this presentation, Katarzyna Slany would like to present the horror short stories for children written by an English author Chris Priestley, which have thus far not been translated into Polish. Three volumes of short stories share a set of fear-related motives typical for the horror genre, but are also connected by an unusual child character, who is extremely eager to listen to the horror stories. The author uses the Gothic story within a story composition structure, further connecting the component by a figure of a murky story-teller. He pulls in the child characters with scary narratives and tricks their imagination, since they not only listen to the stories, but also experience the dreadful situations presented to them in their own visions. It can be assumed that the thematic focus on fear is used by the writer to provoke the child characters, enticing them to compose their own horror stories and treat the vivid imagination element as a source of frightening yet pleasant experiences. Therefore, the stories concentrate on the seduction of a child with the dark/murky narration element, which occurs simultaneously to an exploration of their fear-creating imagination. They also present unusual personas embodying the story-tellers, who make the horror repository – normally not very scary for children – extremely vivid in their narrations.

Katarzyna Slany – adiunkt w Instytucie Pedagogiki Przedszkolnej i Szkolnej w UP im. KEN w Krakowie. Interesuje się grozą, feminizmem i sytuacjami granicznymi w literaturze dziecięcej i młodzieżowej. Autorka książki *Groza w literaturze dziecięcej. Od Grimmów do Gaimana*.

Krystyna Zabawa (Akademia Ignatianum w Krakowie)

„W misce księżyc widzieć” – teatr wyobraźni w poezji dziecięcej Joanny Kulmowej
W tekście referatu zostanie przedstawiona analiza liryki dziecięcej J. Kulmowej skoncentrowana na kategorii wyobraźni, sposobach jej poetyckiej realizacji, jej rodzaju. Główny problem badawczy to: jakie sensy odkrywa poezja Kulmowej czytana jako „teatr wyobraźni”, w którym szczególną rolę odgrywa umowność i rekwizyt? Podmiot liryczny i bohater traktowany jest jak aktor kreujący rzeczywistość w umownej przestrzeni, aktor mogący „być wszystkim” (J. Kulmowa, *Udawanie*). Podobnie jak „wszystkim”, dzięki wyobraźni „aktora” i „widza”, może być każdy dostępny rekwizyt. Autorka referatu wskazuje na szczególną właściwość poezji Kulmowej – rodzaj przekory, sprzeciwu wobec Teatru Małego Zwierciadła. Analizowana liryka wpisuje się w ideę wizyjnego Teatru Snów, którego dewizą jest: „nie psuć dzieciom nieprawdy” i „zostać w wyobraźni dzieciństwa” (z wywiadu z poetką).

“To see the moon in a bowl” – theatre of imagination in children’s poetry by Joanna Kulmowa

The analysis of Kulmowa’s children’s lyrical poetry focused on the category of imagination and ways of its poetic implementation and its kinds will be presented in the paper. The main research problem is: what senses can be discovered while reading Kulmowa’s poetry as a “theatre of imagination” with the special role of conventionality and a prop? A lyrical subject and poem’s character are treated like actors who create reality in conventional space, who can “be everything” (J. Kulmowa, *Udawanie* [Imitation]). Thanks to “actor’s” and “viewer’s” imagination every prop can become “everything”. The author of the paper points to the special feature of Kulmowa’s poetry – a kind of contrariness, objection to the Teatr Małego Zwierciadła [Small Mirror Theatre]. That analyzed lyric poetry becomes part of the idea of Teatr Snów [Theatre of Dreams] which motto is: “not to spoil untruth for children” and “stay in childhood imagination” (from the interview with the poet).

Krystyna Zabawa – dr hab. nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa, prof. Akademii Ignatianum w Krakowie, absolwentka polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Nauczycielskiego Kolegium Języka Angielskiego UJ, kierownik Katedry Filologii Angielskiej Wydziału Pedagogicznego Akademii Ignatianum w Krakowie. Autorka dwóch monografii: *Kalejdoskop myśli, wrażeń i obrazów- młodopolskie odmiany krótkiego poematu prozaj* (1999) oraz *Rozpoczęta opowieść. Polska literatura dziecięca po 1989 roku wobec kultury współczesnej* (2013). Stale współpracuje jako recenzentka z miesięcznikiem „Nowe Książki” i wydawanym w Edynburgu międzynarodowym pismem naukowym „International Research in Children’s Literature”. Jej zainteresowania obejmują literaturę XIX i XX w., a od 2003 r. – przede wszystkim współczesną literaturę dziecięcą, oraz edukację literacką dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym.

finansowanie

UNIwersYTET
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

patronat medialny

wydawca

